

Tervapääsky – vuoden lintu 2026

Ohjeita yhdistyksille

Vuoden lintu 2026 on erittäin uhanalainen tervapääsky. Vuoden lintu -hankkeen tavoitteena on lisätä tietoa lajin huolestuttavasta vähenemisestä, pesimäpaikkojen lainsuojasta ja keinoista auttaa tervapääskyjä. Lisäksi kerätään lisää tietoa lajin esiintymisestä Suomessa.

Taustatietoja tervapääskystä on kerätty BirdLifen sivuille:

<https://www.birdlife.fi/tervapaasky-vuoden-lintu-2026/>

Sivuilta löytyy myös lisäohjeita pönttöjen rakentamiseen, havaintojen keräämiseen sekä tietoja pesimäpaikkojen lainsuojasta. Sivusto täydentyy kevään edetessä mm. myöhemmin mainittavien ohjeiden osalta. Mahdolliset kysymykset Aapolle (aapo.salmela@birdlife.fi).

Viestintä

Tärkeässä roolissa hankkeessa on aktiivinen viestintä tervapääskyn tilanteesta ja keinoista auttaa lajia. Viestinnän tueksi yhdistyksille toimitetaan valmiita viestintämateriaaleja. Kohderyhmänä ovat lintuharrastajien lisäksi myös ns. tavalliset kansalaiset. Kehotamme myös jakamaan BirdLifen julkaisuja aiheesta. Tässä voi jakaa vastuuta myös yhdistyksen viestintävastaaville.

Taloyhtiöille, rakennusfirmoille ja lehdistölle kannattaa viestiä sellaisen henkilön toimesta, joka on valmis antamaan asiasta myös lisätietoja (esim. vuoden lintu-vastaava). Taloyhtiöitä ja muita toimijoita varten laaditaan oma ohje tervapääskyn huomioimisesta. Lehdistöä varten laaditaan toimiston puolesta valmis artikkeli tervapääskystä, jota voi täydentää kertomalla paikallisesta tilanteesta, esimerkiksi kohteesta, jossa pesiä uhkaa hävitä.

Havaintojen kerääminen

Hankkeen tavoitteena on tervapääskyn tärkeimpien pesimäpaikkojen selvittäminen. Pääpaino on kaupunkiympäristöissä, joissa valtaosa tervapääskyistämme pesii ja pesimäpaikkojen häviäminen on merkittävä uhka. Havaintoja kannattaa kuitenkin kirjata ahkerasti myös muista ympäristöistä niin muutto- kuin pesimäaikaanakin.

Vuoden lintu- vastaavan toivotaan koordinoivan tervapääskyhavaintojen keräämistä yhdistyksen alueella. Tehtävään kuuluu:

- yleinen innostaminen, tiedon levitys ja muistuttaminen havaintojen kirjaamisesta
- tarvittaessa neuvonta havaintojen tekoon ja kirjaamisen liittyen

- tärkeimpien pesimäpaikkojen selvittäminen ja niissä pesivien lintujen laskennan koordinointi, toisin sanoen huolehtiminen siitä että tärkeimmillä / potentiaalisimmilla kohteilla käydään havainnoimassa

Viestinnällisen haasteen muodostaa lajin suosittuun kesäloma-aikaan sijoittuva pesimäaika: muistuttelua kannattaa siis tehdä hyvissä ajoin keväällä ja alkukesästä, jotta harrastajat varmasti muistavat kirjata havaintojaan myös pesimäaikaan kesä-heinäkuussa.

Lajin pesimäpaikat tunnetaan varsin huonosti, ja uusi merkittäviä pesimäpaikkoja voi hyvin paljastua vuoden mittaan maallikko- ja hajahavaintojen perusteella. Olisi hyvä, että tällaisille kohteille löytyisi käymään myös kokenut harrastaja, joka voisi laskea pesivien lintujen määrää tarkemmin. Valmiiksi tiedossa oleville tärkeille pesimäkohteilla olisi tärkeä löytää ajoissa harrastajat, jotka voivat käydä laskemassa niiden pesimälinnut.

Kannustamme yhdistyksiä järjestämään yhteisiä kartoitusretkiä sellaisille asuinalueille, joilla tiedetään pesivän tervapääskyjä, mutta tarkkoja pesimäpaikkoja ei tunneta. Esimerkiksi yhteisellä iltakävelyllä lintuja on helppo havainnoida, ja näin lajin esiintymisestä saadaan huomattavasti hajahavaintoja tarkempi kuva. Tämänkaltaiseen laskentaan voivat hyvin osallistua myös kokemattomimmat, mutta laskennoista kiinnostuneet harrastajat.

Pesimäaikaan kesä–heinäkuussa laji on helppo havaita, kun linnut liikkuvat matalalla talojen ympäristössä ja syöksyvät pesäkoloihinsa ruokkimaan poikasia. Lintujen lukumäärä on helpoin laskea iltaisin, auringon laskiessa. Laskenta kannattaa tehdä kauniilla säällä, jolloin linnut ovat yleensä lähellä pesimäpaikkaa.

Jos lukumäärää ei saa laskettua tarkkaan, voi määrän arvioida ja tarvittaessa käyttää lukumäärän noin-merkintöjä (n, nn, nnn).

Pesimäpaikkoja voi kartoittaa myös metsäympäristöissä, varsinkin jos alueelta on tiedossa kohteita, joissa laji on aiemmin pesinyt runsaana. Sama koskee maatalousympäristöjä.

Havainnot kirjataan Tiiraan, jolloin ne pysyvät varmasti myös yhdistyksen käytettävissä. Havainnot voi tarvittaessa salata. Havainnon lisätietoihin voi lisätä myös kohteen osoitteen, varsinkin jos kyseessä on kerrostalo.

Pönttötalkoot

Tervapääskyn asuntopulaa voi helpottaa pöntöillä. Monilla yhdistyksillä pönttöjen rakentaminen on tuttua toimintaa. Kevättalven pönttötalkoissa voi hyvin rakentaa pönttöjä myös tervapääskyille. Tervapääsky on yhdyskuntapesijä, eli pesiä kannattaa sijoittaa useita lähekkäin. Lisäohjeita rakentamiseen löytyy BirdLifen sivuilta.

Pönttöjen ripustamiseen tulee aina olla lupa maanomistajan tai taloyhtiön lupa. Lajia voi pesiä pöntöissä myös maatalojen pihapiireissä ja puissa. Pesäpaikkauskollisena lajina

tervapääsky ei hevin vaihda pesimäpaikkojaan, joten kesälle 2026 tarkoitetut pöntöt jäävät melko todennäköisesti tyhjiksi. Aiheesta keskustellessa voi kuitenkin korostaa, että on tärkeää helpottaa lajin asuntopulaa pitkällä aikavälillä.